

ehhitetus, ning peti sedda eddimäst kirko kaemist 1627 aastal meie Liwlandi-maal, läbbi ütte Rootsi-ma Lutterusse ristiusu oppetaja, nim-melt Johann Rudbek. Se läts kihhelsonnast kihhelsonda kaema ja perrakullema, kuis se lug-gu eggaitten koggodusen olli, ning kas ne oppetaja ka kif meie usku olliwa. Müüd mur-retseti pühha kirja ramatuid rahwa kätte. Tol ajal es olle rahwal ei Piiblid, ei Wasset Testamenti, ei ka lauloramatus. Sis wõt üt oppetaja, kes sel ajal Sangasten olli, ning kelle hole alla ka Karrola kihhelsond olli pantu, nimmega Rossenius, sedda waiwa henne päle, ning pand pühha-päiwatse ewangelium-mi ja epistlid Tarto-ma kelepäle ümbre, ning se olli sel 1632 aastal. 54 aasta perrast trükkiti meie Tarto-ma Wastne Testament eddi-mäst korda täwvelikkult, ni kui sedda üt oppetaja, nimmega Adrian Virginius, kes tol ajal Kawwilda-ning perran sedda Ottepä-kirriko pääl olli, Tarto-ma keli olli ümbreselle-tanu. Ajastaig enne sedda olli Tarto-kele lauloramatus wäljaantu, ning ne mihhe, kes se eest hoolt kanniwa, olliwa: Nanno oppetaja Lorenz Moller, Nõo oppetaja Markus Schüz ja Kamja oppetaja Andreas Virginius. Kats ajastaiga perran sedda and Rootsi kuningas Karel XI sedda kirko-sädukse ramatus wälja, mes 145 aastat meie Liwlandi-maal prugiti.

Ehk kül ne Rootsi kuningaga häid sädu-sid teggiwa ning meie usku kaitsiwa; siski es olle ka neide wallitsusse al rahho põlwe. Root-

si rahwal olli allasi päle, se 100 ajastaiguga, mes nemma meie maad henne al piddiwa, ras-sedat söddimist siin ning sääl. Olli ka iks se söddimine meie ma sissen; sest et Rootsi kun-ninga es jöwwa omme wainlasi siist ärrakaitse. Wimate tössi se suur södda, mes terve kümme aastat aiga peti, ning mes põhja-ma soas kut-sutas, sest et sis Wenne Keiser, Pola, Lania ja Rootsi kuningas söddima lätsiwa. Se södda olli meie maal wäga sures nuhtluskes. Nälg, innemiste ja töpra katse, wilja hukka-minnek, kallis aig ning mu nisuggutse willit-susse hukasiwa maad ja rahwast ärra. Kirjo-tetas, kuis se söda-ajal piddi Rootsi kuningale ütte adra-ma päält 25 rublid ning 8 wakka wilja massetama, kuis sola püt mass 20 pütteri-ki, kuis Pärna-maal tallomees essi kui hobbene atra henne perra weddanu ning naine kündnu, kuis nälg ni suur olnu, et kigin paigun kolu in-nemissi löiti. Ma jäi tühjas. Kes ka weel näljast üllejäi, se läts pakku. Rootsi wäggi es jöwwa ennamb wasta saista wainlasi-le, ning kif söame puhkasiwa Jssanda omma Jum-mala pole, et temma tulles ning se waisele male ütte öiget kaitsejat, ütte wäggetat ning essa me-lega ehhitetu wallitsejat annas. Ning Jum-mal kuuld sedda palwust, ning saat meie maad Wenne Keiseri Petri kae ja wallitsusse alla."

Wäike Peter, kes töistega terrawaste olli tähhelepandnu, kuis koolmeister olli luggenu, pand müüd sure römoga mannu: „kül ma jo wah-hest ka olle kuulnu ja luggenu sest surest Wenne